

TYT

TEMEL YETERLİLİK TESTİ

mis

MÜFREDAT İZLEME SINAVLARI

FELSEFE

8'Lİ 6 ADET

Paylaşım
YAYINLARI

1. SINAV

MÜFREDAT İZLEME SINAVI (MİS)

Felsefeyi Tanıma - Felsefe ile Düşünme

1. “Felsefe” sözcüğü, Yunanca iki sözcüğün birleşmiş halidir: “phileo” ve “sophia”. Phileo; sevmek, peşinden koşmak, aramak anlamına gelirken, sophia; bilgi, bilgelik, hikmet anlamına gelir. Öyleyse “philosophia” yani felsefe bilgiyi sevmek, bilginin veya hikmetin peşinden koşmak, bilgi veya bilgeliği aramak anlamlarına gelmektedir. Özel olarak Antik Yunanlılar için felsefe, “hikmet arayışı” anlamına gelmekteydi.

Buna göre felsefe aşağıdakilerden hangisine karşılık gelmektedir?

- A) Eleştirel düşünmeye
- B) Kuşkucu bilince
- C) Bilge olmaya
- D) Ölçülü yaşama
- E) Bilgelik sevgisine

2. Merak etme duygusu doğustandır. Ancak büyüdükçe diğer bazı duygular gibi onu da kaybedebiliriz. Mevcut bilgilerimizle düşünmeye hatta bazen aynı biçimde düşünmeye başlarız. Çocukken merak ettiğimiz birçok şeyi merak etmekten, araştırmaktan, sorgulamaktan vazgeçeriz. Bu anlamda felsefe merak ve şüphe etme yeteneğini öldürmeme, merak edileni araştırma, şüphe duyulanı sorgulama etkinliğidir.

Buna göre, insanları felsefeye yönelten nedenin aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A) Anlama ihtiyacı
- B) Olanı olduğu gibi kabullenme
- C) Tutarlı olma
- D) İşe yarar bilgi bulma
- E) Erdemli yaşama isteği

3. Felsefede düşüncelerin uyumlu bir şekilde ifade edilmesi son derece önemlidir. Felsefi bilginin çelişkisiz olması, mantıksal bir bütünün parçaları veya öğeleri arasındaki karşılıklı bağlantının ve uyumun olma hâlidir. Başka bir ifadeyle düşüncelerin kendi içinde zıtlıklar içermemesidir. Filozoflar varlık, bilgi, değer konularında görüşlerini kendi içinde ahenkli bir bütün hâlinde ortaya koymayı isterler.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Evrensel bilgi olma
- B) Akılcı etkinlik olma
- C) Yığılımlı ilerleme
- D) Sistemli olma
- E) Tutarlı olma

4. “Felsefe nedir?” sorusuna,
- T. Mengüşoğlu: Bütün “var olan” şeylerin ortak olan, birleştirici olan niteliğini ortaya koymadır.
 - H. Z. Ülken: İnsanın varlık hakkındaki düşüncesi ve bu düşünce üzerindeki düşüncesidir.
 - Farabi: Var olmaları bakımından varlıkların bilinmesidir. şeklinde cevap vermişlerdir.

T. Mengüşoğlu, H. Z. Ülken ve Farabi’nin “Felsefe nedir?” sorusuna verdikleri cevapların farklılığı felsefenin hangi niteliğinden kaynaklanır?

- A) Subjektif olmasından
- B) Akla ve mantığa dayanmasından
- C) Tutarlı olmasından
- D) Meraka dayanmasından
- E) Refleksif olmasından

9. Felsefe, dünyaya ve yaşama açıklık getirmeye çalışırken sistemli düşünerek akla ve mantığa dayalı görüşler geliştirme faaliyetidir. Felsefe akla ve mantığa dayanan açıklamalarda bulunur. Felsefe bilimlerde olduğu gibi, ulaştığı bilgileri deneye, gözleme başvuru olarak olgularla doğrulamaz. Bilgilerin doğruluğunu mantıksal ve kavramsal gerekçelerle temellendirir. Bir filozof düşüncelerini sistemli bir bütünlükte sunarken kişisel bir yaklaşımla hareket ediyor olsa da amaçları itibarıyla genele yönelmek durumundadır. Nitekim insan yaşantısına giren evrendeki her şey felsefeye konu olabilir.

Bu parçada felsefenin;

- I. rasyonellik,
- II. evrensellik,
- III. öznellik

özelliklerinden hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) Yalnız III
- E) I, II ve III

10. I. Refleksif olma
II. Kesin bilgi verme
III. Sistemli olma
IV. Rasyonel olma
V. Evrensel olma

Yukarıda verilenlerden hangileri felsefenin özelliklerinden değildir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) IV ve V
- E) Yalnız V

11. Felsefe "Erdem nedir?" şeklinde soru sorar. Buna verilen cevapta herhangi bir dönemin, kültürün içinde değerlendirilen tek tek erdem örneklerinden bağımsız olarak, erdemlerde ortak olan şey yakalanmalıdır. Bu dün, bugün, yarın değişmeyen, bütün bunları kapsayan, sınırlandırılmış olmayandır. Örneğin, Yunus Emre'nin yakaladığı ve ifade ettiği "sevgi" kavramı hem bütün insanlarda hem de tüm zamanlarda ortak olan bir şeydir. Filozof ürettiği bilgiyi genel, soyut ve kavramsal manada inşa eder.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisine dayanak yapılabilir?

- A) Felsefe evrensel yapıda bir düşüncedir.
- B) Felsefe akla ve mantığa dayanır.
- C) Felsefi düşünme yararı amaçlamaktadır.
- D) Felsefe bilgelik sevgisidir.
- E) Felsefenin amacı varlığın özünü kavramaktır.

12. Antik Yunanlılarda felsefe; eleştirel bir zihniyetle dinî-mitolojik düşünceden kopuşun sonucunda insanların doğayı, doğaüstü değil de yine doğada bulunan nedenlerle açıklamasıyla insan aklına dayanan bağımsız bir faaliyet olarak başlamıştır. Antik Yunan dışında da Çin, Hint, Sümer, Mezopotamya, Mısır ve İran'da önemli bir düşünce geleneğinin bulunduğu ifade edilir. Ne var ki bu medeniyetlerde "hikmet" denilebilecek öğeler bulunmakla birlikte bilimsel ve felsefi düşünce genelde dinî-mitolojik öğelerin etkisi altında kalmıştır.

Bu parçaya dayanarak felsefe için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sorgulamaya dayandığı
- B) Mitolojiden ayrıştığı
- C) Akılcı bir etkinlik olduğu
- D) Doğa üstüne yöneldiği
- E) Özgür düşünce olduğu

18. Hikmet, olayların arkasındaki gerçek sebepleri ve eşyanın hakikatini aramaktır, bilgeliktir. Felsefe, hikmeti (bilgeliği) sevmeydir. Felsefe ile hikmet aynı şeydir diyebilir miyiz? Yoksa yalnızca aralarında yakın bir ilişki mi vardır? Hikmet, felsefe teriminin İslam dünyasındaki karşılığıdır. İslam filozoflarından El-Kindi'ye göre; "Felsefe, beşeri güç miktarınca eşyanın hakikatini bilmek içindir." Farabi, İbn Sina ve İbn Rüşd gibi filozoflar felsefe ile hikmet kavramlarını aynı anlamda kullanmışlardır. Felsefe ve hikmet arasında bir anlam ilişkisi olduğu gibi farklar da bulunmaktadır. Bu farklardan önemlisi, felsefenin kaynağı itibarıyla akla, hikmetin ise inanca dayanmasıdır. Felsefe insanın bağımsız bir varlık olarak hakikati akılla kavrayabileceği fikrini ortaya atar, hikmet ise aklın yanına kılavuz olarak iç görü, sezgi ve ilhamı da alır. Hikmet sadece insanın kendi çabası ile elde edilen bir sonuç değil, insanın manevi keşfinin de bir sonucudur.

Bu parçaya göre, hikmet için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilgelik sevgisi olduğu
- B) Mantık kurallarını esas aldığı
- C) Sadece akılla yetinmediği
- D) Mutluluğu esas aldığı
- E) Şüpheden hareket ettiği

19. – Bütün toplumların kültürü vardır.
– Kızılderililer bir toplumdur.
– O halde Kızılderililerin de bir kültürü vardır.

Bu akıl yürütme aşağıdakilerden hangisine bir örnektir?

- A) Analoji
- B) Tümevarım
- C) Tümdengelim
- D) Tam tanım
- E) Eksik tanım

20. Felsefe soruları, bilim, sanat, din gibi diğer insan etkinliklerinden ayrı sorulardır. Bilimin soruları olgulara, olgular arasındaki ilişkilerin düzenliliklerine ilişkindir. Felsefi sorular hem olgulara hem de metafizik alana aittir. Felsefi sorular olguların düzenliliğini değil, arkasındaki nedenleri sorgular. Felsefi sorular ilk nedenlere gitmeyi amaçlayan ve durum tespiti ötesinde var olan düzenin amaç ve yönelimini ortaya koyan sorulardır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinin felsefi soru olduğu söylenebilir?

- A) Bugün günlerden nedir?
- B) Su kaç derecede kaynar?
- C) Balıklar suda uyur mu?
- D) Evrenin bir başlangıcı var mıdır?
- E) Bir sanat eserindeki perspektif hataları neler olabilir?

21. Aşağıdaki akıl yürütmelerin hangisinde analogi kullanılmıştır?

- A) Bütün öğretmenler üniversite mezunudur. Gürsel Bey tarih öğretmenidir. O halde Gürsel Bey üniversite mezunudur.
- B) Gördüğüm bütün sanatçılar yetenekliydi. Demek ki bütün sanatçılar yeteneklidir.
- C) Her zaman havalar erken soğuduğunda kış sert geçer. Bu yıl da havalar erken soğudu. O halde kış sert geçecek.
- D) Kenan ve Kerem balık tutmayı seven iki arkadaşdır. Kenan yüzmeyi sevdiğine göre Kerem de yüzmeyi sever.
- E) Ceren çok düzenli ve istikrarlı çalışarak üniversite sınavını kazandı.

26. Felsefe, hiçbir yön bulma işaretinin olmadığı bir çölde yürüme cesareti gösterebilmektir. Diğer bir deyişle, insanın kendi akli ve düşünceleriyle kendi yolunu çizmesidir. Kant, bu durumu “Kendini aydınlatma cesaretini göster.” diyerek dile getirir. Bunun için ilk önce cesaret, şüphe ve bilme çabası gerekmektedir.

Bu parça aşağıdaki yargılardan hangisine dayanak yapılabilir?

- A) Felsefi düşünce, sistemlidir.
- B) Felsefi düşünce yığılmalı ilerler.
- C) Felsefi düşünce eleştirel ve sorgulayıcıdır.
- D) Felsefi düşünce birleştirici ve bütünleştiricidir.
- E) Filozofun felsefi sistemi birbiriyle ilişkili ve tutarlı görüşlerden oluşur.

27. Felsefe, herkesin bildiğini varsaydığımız şeylerin ne olduğunu sorar. “Nedir?” ile başlayan sorgulamalardan felsefe de uzak durmaz. Yani her şeyi sorgulayan felsefe kendini de sorgular.

Bu açıklamada felsefenin özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Akılcı olma
- B) Sistemli olma
- C) Refleksif olma
- D) Yığılmalı ilerleme
- E) Evrensel olma

28. “Türkiye ılıman bir iklime sahiptir.” önermesi ancak ve ancak Türkiye ılıman bir iklime sahip olması durumunda doğrudur. Önerme ile var olan birbiri ile örtüşüyorsa, yani her ikisi de aynı şeyi ifade ediyorsa önerme doğru, etmiyorsa yanlıştır.

Bu parçaya göre, bir önermenin doğruluğu aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) Olgularla desteklenmesine
- B) Soru ifade etmesine
- C) Duygu bildirmesine
- D) Emir bildirmesine
- E) Fayda sağlamasına

29. Felsefede Antik Çağ’da kainat merkeze alınır. Tanrı kainatın hareket ettiricisi, yapıcısıdır. Yaratıcısı değildir, kurucu ilkesidir. Orta Çağ’da Tanrı merkezdedir. İnsan Tanrı’nın bir kuludur, doğa ise bir dekordur. Modern dönemde insan merkezdedir. Doğa insanın ihtiyaçlarını karşılamak üzere araştırılır ve kullanılır. Tanrı ise manevi ihtiyaçların karşılandığı bir varlık haline gelir.

Bu parçaya dayanarak felsefe için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Her dönemde eleştirel olduğu
- B) Yaşanılan çağa göre şekil aldığı
- C) Ahlakı ön planda tuttuğu
- D) Olgusal verileri önemseydiği
- E) Aklın verilerini rehber edindiği

30. Aristoteles’e göre bütün insanlar doğal olarak bilmek isterler. Duyularımızdan aldığımız zevk, bunun bir kanıtıdır. Çünkü onlar, özellikle de diğerlerinden (tüm diğer duyulardan) fazla olarak görme duyusu, faydaları dışında bizzat kendileri bakımından da bize zevk verirler. Çünkü sadece eylemle ilgili olarak değil, herhangi bir eylemde bulunmayı düşünmediğimizde de görmeyi, genel olarak bütün diğer her şeye tercih ederiz. Bunun nedeni, görmenin, bütün diğer duyularımız içinde bize en fazla bilgi kazandırması ve şeyler arasındaki birçok farkı göstermesidir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Aklın etkili kullanımı
- B) Anlama ve gerçeği görme ihtiyacı
- C) Tutarlı düşünme
- D) Geçmiş bilgi birikiminden yararlanma
- E) Mitolojiden ayrışma

2. SINAV

MÜFREDAT İZLEME SINAVI (MİS)

Felsefeyi Tanıma - Felsefi Akıl Yürütme ve Yazma

1. Felsefeden önce doğa olayları tanrısal efsanelerle açıklanıyordu. İşte felsefe Antik Yunan'da efsanelerin sorgulanarak insanın bazı sorularına cevap verememesi üzerine başlamıştır.

Buna göre felsefenin ortaya çıkışında aşağıdakilerden hangisinin etkisinin olduğu söylenebilir?

- A) Dogmatik anlayışın
- B) Kuşkucu tavrın
- C) Yararcı düşünmenin
- D) Ahlaklı yaşamın
- E) Hikmetli düşünmenin

2. Felsefe, zihnin elde etmiş olduğu bilgiler üzerine yeniden düşünmesi, bunları eleştirme ve değerlendirmeye tabi tutmasıdır. Felsefe hem bilimlerin verdiği bir dizi bilgi üzerine hem de doğrudan doğruya hayatın, insanın, doğanın, toplumun üzerine düşünebilir.

Bu parçada felsefi düşüncenin hangi özelliği üzerinde durulmaktadır?

- A) Evrensel bilgi olma
- B) Akılcı etkinlik olma
- C) Yığılımlı ilerleme
- D) Sistemli olma
- E) Refleksif olma

3. İlk Çağ'da filozofların var olanı anlama istekleri, var olanın mahiyetini araştırma çabaları, ilk madde (arkhe) sorunuyla karşılaşmalarına ve bu sorunu çözme yolunda adım atmalarına neden olmuştur. Orta Çağ'da felsefe, Hristiyanlık dogmalarının rasyonelleştirilmesinde araç işlevi görmüştür. Yeni Çağ'la beraber felsefe yeni fikir akımları ve yaklaşımlarının zihinsel alt yapısının oluşturulmasında ve temellendirilmesinde işlevselliğini sürdürmüştür. Bu süreç içerisinde felsefenin tüm disiplinlerinde (etik, estetik, ontoloji, bilgi, bilim, din, siyaset vb.) hareket ettirici etken, merak etkisi ile oluşan bilme isteğidir. İnsanlığın uzun öyküsünde felsefeyi işlevsel kılan, yoğun düşünsel bir çabanın sonucunda oluşmuş hemen hemen her alana ait devasa bilgi yığınları ve insanlığın yararındır.

Bu parçaya dayanarak felsefe için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Çağ açıp çağ kapadığı
- B) Yaşanılan çağdan bağımsız olduğu
- C) Arkheyi maddi nitelikte tanımladığı
- D) Her çağda farklı bir işlevinin olduğu
- E) Kendisini bir alanla sınırladığı

4. Bir alışverişimizde bir esnafın yalan söylediğini yaşayarak anlarız. Başka bir alışverişimizde de başka bir esnafın yalan söylediğini anladığımızda esnafın yalan söylediği yargısına ulaşabiliriz.

Bu parçada aşağıdaki kavramlardan hangisi örneklendirilmektedir?

- A) Tümdengelim
- B) Analoji
- C) Determinizm
- D) Öndeyi
- E) Tümevarım

9. Felsefe tarihinde bazı filozoflar doğadaki şeyleri ya da nesneleri, her şeyin özünü oluşturan tek bir gücün ya da enerjinin geçici görünümleri olarak görürler; varlığın tüm görünüşlerinde tek bir anlamın yattığını düşünürler; var oluşu tek bir birlik olarak algırlar; aklın sağladıklarının dışında gerçekliğe ulaşmanın olanaksız olduğunu öne sürerler; gerçekliği “düşünce” olarak belirleyip maddeyi bunun bir yansıması sayarlar. Bu görüşe karşıt olarak her şeyin maddeden oluştuğunu ve bilinç de dahil olmak üzere bütün görünenlerin maddi etkileşimler sonucu oluştuğunu öne süren, hiçbir metafizik kavram kabul etmeyen, maddeyi tek varlık olarak gören filozoflar da vardır.

Bu parçada varlık felsefenin;

- I. idealizm,
- II. materyalizm,
- III. düalizm

görüşlerinden hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) Yalnız III E) I, II ve III

10.

Bilgi	Doğrulama ölçütü
I. Bakır tel iletkenidir.	Uygunluk
II. Dört, çift sayıdır.	Tutarlılık
III. Köy çeşmesinden herkes su alır.	Tümel uzlaşım

Bilgi ve doğrulama ölçütünün verildiği bu tabloya göre aşağıdakilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

11. Bilimin ortaya koyduğu bilgi herkes için geçerli olan ve kendilerini adeta zorla kabul ettiren doğrulardan oluşur. Çünkü bu bilgiler deneysel yollarla kanıtlanabilir bilgilerdir. Örneğin; normal koşullarda “Su 100 °C’de kaynar.” önermesi böyle bir bilgidir.

Bu parçada bilimin hangi niteliği vurgulanmaktadır?

- A) Nesnel olması
- B) Genellemeye dayanması
- C) Uygulanabilir olması
- D) Tutarlı olması
- E) Sistemli olması

12. Aşağıdakilerden hangisi toplum sözleşmesinin doğurduğu sonuçlardan biri olamaz?

- A) Bir arada yaşamının koşullarının belirlenmesi
- B) İnsanların kendi haklarını bir üst güce devretmesi
- C) Doğa durumundan vatandaşlık durumuna geçilmesi
- D) Ortak iradeye göre karar verilmesi
- E) Liberal ekonomik anlayışın belirlenmesi

13. Toplamların yönetimleri gözlemlendiğinde, egemenliğin farklı biçimlerde uygulandığı görülmüştür. Bazı toplumlarda geleneksel egemenlik, bazılarında karizmatik egemenlik ve bazılarında demokratik hukuksal egemenlik görülmüştür.

Aşağıdakilerden hangisi geleneksel egemenlikte görülen bir durumdur?

- A) Hukukun üstünlüğü
- B) Örgütlenme özgürlüğü
- C) Gücün tek bir elde toplanması
- D) Tanrı’nın buyruklarına bağlılık
- E) Yöneticilerin seçimle belirlenmesi

18. Ahlak felsefesi, Yunanca ethike, etos (töre, ahlak) kelimesinden türemiştir. Konusu, insanın yaşam içindeki eylemleri ve bu eylemlerin dayandığı ilkelerdir. Çünkü insan, hem düşünen hem de davranışlarda bulunan bir varlıktır. İnsanın, davranışta bulunurken geçerli olan ahlaki kurallara uyması gerekir.

Buna göre, ahlak felsefesi ahlaki ilkelerin belirlenmesinde aşağıdakilerden hangisini ölçüt olarak almaktadır?

- A) İşlevsel davranışları
- B) Filozofların düşüncelerini
- C) Bilim adamlarını
- D) Tanrısal inançları
- E) Sosyal yaşamı

19. I. Her sabah kahvaltı sonrası günlük bir gazete okumak
II. Trafikte önceliğin kendisinde olmasına rağmen sürücünün bir başka sürücüye yol vermesi
III. Öğrencinin hak etmediği halde kendisine yanlışlıkla yüksek not veren öğretmenini uyarması

Yukarıda verilen eylemlerden hangileri ahlaki bir değer taşır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) Yalnız III
- E) I ve III

20. – Elde edilen bilgiler ne tek başına akla ne de tek başına deneye dayanır.
– Bilginin oluşumunda akıl ile deney birlikte rol oynamaktadır.
– Görüşüz kavramlar boş, kavramsız görüşler kördür.

Verilen açıklamaları aşağıdaki filozoflardan hangisi savunur?

- A) Platon
- B) J. Locke
- C) Kant
- D) Aristoteles
- E) Descartes

21. “Güzel bir icat.” ifadesinde güzel, “işe yararlık özelliği bulunan, özgün bir düşüncenin sonucunda ve maharete dayalı olarak ortaya çıkarılan” anlamında kullanılmıştır. Buradan, icadın estetik bir kaygıyla yapıldığına veya icadı güzel bulanın estetik bir tavra dayalı olarak icadı güzel bulduğuna dair bir hüküm çıkartamayız. Başka bir ifade ile “Güzel bir icat.” bilgisinin ortaya konmasında, bilginin unsurları olan özne, estetik özne; nesne de estetik nesne değildir.

Buna göre, bir ifadenin estetik değer taşıması aşağıdakilerden hangisine dayandırılabilir?

- A) Sezgilere dönük olarak ortaya konmasına
- B) İnsanlar için yararlı olmasına
- C) İnsanların onu güzel bulmasına
- D) Salt beğeni duygusuna dayanmasına
- E) Belli bir orantiya dayalı olarak ortaya çıkmasına

22. – Resmi olarak ilk defa 1800’lü yılların sonunda ünlü biyolog T. H. Huxley tarafından ortaya atılmıştır. Bilinmezlik olarak da tanımlanır.
– Dinlerin Tanrı’dan gelmediğini söyler ve dinlerin Tanrı’sını da reddeder; ancak başka bir Tanrı’nın, bir yaratıcının var olup olmadığının hiçbir zaman bilinemeyeceğini söyler.
– Bu bakımdan bu yaklaşım kendini, “kesinlikle Tanrı vardır” diyen teizmden de “kesinlikle Tanrı yoktur” diyen ateizmden de ayrı tutar.

Açıklamaları verilen din felsefesi yaklaşımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Agnostisizm
- B) Politeizm
- C) Pananteizm
- D) Panteizm
- E) Düalizm

27. Felsefede varlık, var olan her şeydir. Var olanların bir kısmı benim çantam, arkadaşımın telefonu, yoldan geçen otomobil gibi tek tek sayılabilir ve duyularla algılanabilir olan somut türden şeylerdir. Felsefe bu tür varlıkları gerçek (reel) varlık olarak adlandırır. Bunların dışında, insanın düşüncesinde var olan veya akıyla kavradığı soyut türden varlıklar vardır. Dış dünyada - zaman ve mekânda - bulunmayan türden varlıklar ise felsefede düşünsel (ideal) varlık olarak adlandırılırlar.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi ideal varlık olarak nitelenebilir?

- A) Zaman ölçen saat
- B) Meyve suyu sıkacağı
- C) Alfabemizi oluşturan harfler
- D) Toplama işlemini yaptığımız hesap makinesi
- E) Spor yaptığımız futbol topu

28. I. Düşünceden bağımsız olarak zamanda ve mekanda var olanların özelliğidir. Varlığın biz düşünsek de düşünmesek de dış dünyada zihnimizden bağımsız var olmasıdır.
- II. Düşüncenin gerçekle uyuşmasıdır, ortaya atılan yargının nesneyle örtüşmesidir. Kişinin gerçeklik hakkındaki ileri sürdüğü yargının yanlış ya da doğru olma değeridir.

Verilen açıklamalar sırasıyla aşağıdaki bilgi felsefesi kavramlarından hangilerine aittir?

I	II
A) Doğruluk	Gerçeklik
B) Gerçeklik	Doğruluk
C) Doğruluk	Tutarlılık
D) Tutarlılık	Gerçeklik
E) Apeçiklik	Tutarlılık

29. MÖ. 427-347 yılları arasında yaşamış olan ve düşünce tarihinin tanıdığı ilk ve en büyük sistemin kurucusu olan ünlü Yunan filozofudur. 20 yaşında Sokrates'le karşılaşınca felsefeye yönelmiş ve hocasının ölümüne kadar (MÖ. 399) sekiz yıl boyunca öğrencisi olmuştur; hocası ölünce, diğer öğrencilerle birlikte Megara'ya gitmiş ama burada uzun süre kalmayarak önce Mısır'a, oradan da pythagorasçıların etkili oldukları Sicilya ve Güney İtalya'ya geçmiştir. Aristoteles'in öğretmenidir, idea öğretisinin kurucusudur, ünlü eseri, ütopya olarak kabul edilen Devlet'tir.

Açıklaması yapılan filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Platon
- B) J. Locke
- C) Kant
- D) Aristoteles
- E) Descartes

30. I. Felsefi metin, kavram ve problemlere dikkat edilerek okunur.
- II. Felsefi metindeki çıkarımlar mantıksal açıdan incelenir. Bunların akıl ve mantık ilkeleriyle olan tutarlılığı kontrol edilir.
- III. Felsefi metnin ana fikrine destek olan temel bileşenler anlamalarıyla beraber belirlenir.
- IV. Felsefi metnin konusunun okuyucunun görüşleriyle tutarlılığı denetlenir.

Yukarıda verilenlerden hangileri felsefi metin analizi ile ilişkilendirilemez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I, II ve III
- E) Yalnız IV

3. SINAV

MÜFREDAT İZLEME SINAVI (MİS)

Felsefeyi Tanıma - MÖ 6 - MS 2. Yüzyıl Felsefesi

1. Felsefe tarihinde bazı filozoflar doğru bilgiyi akla dayandırırılar. Felsefe tarihinde doğru bilgiyi akla dayandıran filozoflar; Sokrates, Platon, Aristoteles, Farabi ve Descartes'tir. Bu görüşe karşıt olarak her türlü bilginin kaynağı olarak deneyi, yaşantıyı gören filozoflar da vardır. Doğuştan akla dayalı bilgiyi reddeden deneyci filozoflar J. Locke ve D. Hume'dur. Özellikle J. Locke insan aklını doğuştan boş bir levhaya benzetmesiyle ünlüdür. Ona göre zihin doğuştan boş bir levhadır. Boş olan bu levha sonradan deneyim ya da yaşantı ile dolmaktadır.

Bu parçada bilgi felsefenin;

- I. entüisyonizm,
- II. rasyonalizm,
- III. empirizm,
- IV. fenomenoloji

görüşlerinden hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) Yalnız IV

2. Felsefe, varlığın herhangi bir alanına ait olmaktan çok onun bütününe ilişkin genel bir bilgidir. Örneğin; biyoloji canlı varlığı, psikoloji ruhsal varlığı, sosyoloji ise sadece sosyal varlığı ele alan bir disiplindir. Felsefe ise varlığı bir bütün olarak ele alan ve inceleyen bir disiplindir.

Bu parçada felsefenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Akla dayalı olma
- B) Birleştirici olma
- C) Sorgulayıcı olma
- D) Kümülatif olma
- E) Refleksif olma

3. Sanat etkinliği hayal gücünün, sezginin, yaratmanın ve becerinin bir ürünüdür. Sanatçının kişisel becerisiyle yaptığı eser, hoşlanma, beğeni, güzellik ve haz alma duygusunu ortaya çıkarmak içindir. Aynı nesneyle ilişkiye giren iki sanatçı farklı sanat bilgileri ve eserleri ortaya koyabilir.

Bu parçadan sanat etkinliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Yarar sağlamasına
- B) Gerçeği aramasına
- C) Sistematik olmasına
- D) Subjektif olmasına
- E) Zamanla değişmesine

4. Fransız gözlemci Guillaume Le Gentil, Venüs geçişini Hindistan'da gözlemlemek için bir yıl önce yola çıkmıştı. Ortaya çıkan birçok nedenden dolayı geçişin gerçekleşeceği gün o hala denizdeydi. Sürekli sallanan gemi üzerinden gözlemlerde bulunması olanaksızdı. Ama 1769 yılında olacak diğer geçişi izlemek amacı ile yoluna devam etti. Hindistan'da bulunduğu 8 sene içinde gelişmiş bir gözlemevi kurdu. Aletlerini dikkatle hazırladı. Nihayet geçişin gerçekleşeceği gün olan 4 Haziran günü sabah hava çok güzeldi. Ama Venüs geçişi başladığı sırada bir bulut kümesi tam da Güneş'in önünde durdu. Tam 3 saat 15 dakika boyunca yerinden kıpırdamadı. Le Gentil hiç gözlem yapamamıştı. Buna rağmen büyük bir soğukkanlılık göstererek aletlerini topladı ve en yakın limana gitti.

Guillaume Le Gentil'in hikâyesinde, bir bilim insanının nitelikleri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Kararlı olmaları
- B) Meraklı ve iyi bir gözlemci olmaları
- C) Çalışmalarını sonuna kadar sürdürmeleri
- D) Engelleri aşmaları
- E) İşbirliğine açık olmaları

11. Sanatçı vermiş olduğu ürünlerinde esinlendiği nesneleri oldukları gibi algılayıp yansıtmaya çalışmaz. Tam tersine onlardan, algıladıklarından çok daha fazla, hissettiklerini de sanat eserine katarak yorumlar ve farklı bir ürün ortaya çıkarır. Sanat eseri benzetme, taklit, kopya olmaksızın sanatçının yaratıcı kişiliğinin sürece katıldığı ve ortaya çıkarıldığı özgün bir nesnedir. “Asıllarına hayran olmadığımız şeylerin benzerlerine hayran olmamız şaşılacak bir şeydir.” diyen Pascal’ın sözlerinde kuramın anlayışı özetlenmiş gibidir. Çünkü benzer olan, sanatçının yorumuyla ayrı bir teknik ve ruh katılarak başka bir şey haline dönüştürülmüştür. Özgün ve biricik olmuştur.

Bu parçada;

- I. yansıtmacı,
- II. dışavurumcu,
- III. işlevselci

sanat kuramlarından hangileri üzerinde durulmuştur?

A) Yalnız I	B) Yalnız II
C) Yalnız III	D) I ve II
E) I ve III	

12. Bilimlerle ve onların gelişimi ile çok yakın ve organik ilişki içinde olan felsefe tarihi gelişim süreci içinde ayrılıklar taşısa da bilime belli ortak bir bakış açısı içinde olmuştur. Bu açı onların gelişmesine yöntem ve ilkeler açısından yardımcı olmak, bilimlerin kullandığı kavramların anlam içeriğini tartışmak ve belirlemek, bilimin verdiği sonuçların doğruluk değerlerini irdelemek ve bu sonuçlardan sonra tavrını gözden geçirip kendine yeni ufuklar açmaktır.

Buna göre, felsefenin bilime olan bakış açısı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilimin temel niteliklerini belirleme
- B) Bilim insanlarının nesnel tavır almalarını sağlama
- C) Bilimi felsefeye özgü bakış açısıyla sorgulama
- D) Bilimin felsefeden ayrılmasının yollarını belirleme
- E) Bilimsel bulguların işlevselliğini geliştirme

13. • Einstein, vardığı sonuçlara düşünerek ulaşan, herkes tarafından merak edilen bir kişiydi. Bir gün şair Paul Valery, fikirlerini kaydetmek için bir defter tutup tutmadığını sorunca biraz şaşırılmış. ‘Hiç lüzum yok ki’ diye cevap vermiş. ‘Aklıma nadiyen bir fikir gelir.’ demiştir.
- 1826 yılında bir Fransız kimyacı Dalton’la tanışmak için Manchester’e geldi. Ünü bu kadar yaygın olan Dalton’u büyük bir enstitü binasında bulacağını sanmıştı. Sora sora şehrin arka sokaklarından birinde bulunduğunu öğrendi. Oraya varınca küçük çocuklara temel aritmetik dersleri verdiğini gördü. Odukları şaşırıp Bay Dalton’la mı karşı karşıya olduğunu sordu. Zira aritmetiğin ilk 4 kuralını küçük bir çocuğa öğreten bu kişinin Avrupa’da nam salan kimyacı olduğuna inanamıyordu.

Einstein ve Dalton’un bu yaşam örneklerinden hareketle bilim insanlarının hangi niteliğine ulaşılabilir?

- A) İyi bir gözlemci olmalarına
- B) Kendilerine olan güvenlerine
- C) Alçak gönüllü kişilik yapılarına
- D) Çalışmalarını sonuna kadar sürdürmelerine
- E) Zamanı verimli kullanmalarına

14. I. Doğru bilgi kişilere göre değişen bilgidir.
 II. Doğru bilgi değişmeyen bilgidir.
 III. Doğru bilgi işe yarayan bilgidir.
 IV. Rüzgar üşüyen için soğuk, üşümeyen içinse sıcaktır.

Yukarıdaki yargılardan hangileri “relativizm” görüşüne karşı tez oluşturur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) Yalnız IV

19. Kendisi ve halkının ahlakça olgunlaşması için yaşamını adanmış ünlü filozoftur. Bütün insanlık tarihinde saygın sofist olarak kabul edilmektedir. Matematik, geometri, astronomi ve politika bilgisi ile felsefe konularında eğitimler vermiştir. Atina'nın hemen güneyindeki bir kasabada, MÖ 469 yılında dünyaya gelmiştir. Babası Sophoniskos adlı bir taş ustası, annesi de Phainarete adlı bir ebeydi. Antik kaynaklarda mizacı kötü biri diye anlatılan Ksantippe adlı bir kadınla evliydi. Onun bu evliliğinden üç erkek çocuğu oldu. MÖ 399 yılında açılan dava ile Yunanistan'a yeni tanrılar getirmeye çalışmakla suçlanmıştır. Bu suçlamalar yüzünden ölüme mahkum edilir. Zehir içerek ölmüştür. Yunan felsefesinin en büyük filozofu ölümünden sonra onun anısını canlı tutmak için eserler kaleme alınmış ve bazı okullar kurulmuştur; en ünlü öğrencisi Platon'dur.

Açıklamaları verilen İlk Çağ filozofu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aristoteles B) Protagoras
C) Thales D) Sokrates
E) Herakleitos

20. Demokritos'a göre evrendeki her şeyin temelinde maddi cinsten olan atomlar bulunur. Atomlar hareketlidir, sayısızdır ve nitelik olarak birbirinin aynıdır. Bunlar insanın duyuyla kavranamaz. Atomlar, yalnızca akıl ile kavranabilir. Atomların doğrudan gözlenmesi mümkün değildir. Yalnızca akıl yürütmeyle ve düşünce yoluyla algılanabilirler. Atomların nitelikleri olan katılık, ağırlık ve biçim yalnızca akıl tarafından bilinebilir. Renk, dokunma ve tat gibi nitelikler ise gerçekte yoktur. Renkleri görmemiz, sesleri işitmemiz, sıcaklığı duyumlamamız, tatlıyı veya acıyı tatmamız yalnızca bir duyu yanılmasıdır.

Buna göre Demokritos varlığın kaynağını neye dayandırmaktadır?

- A) İdea B) Tanrı C) Madde
D) Düşünce E) Akıl

21. Yunan felsefesinin başlangıçlarında İonya okulunun özelliğini teşkil eden şey, onda efsanenin rasyonelleşmiş olmasıdır. Milet felsefesi dünyanın meydana gelişini artık doğa-üstü bir olay değil, doğal bir olay kılmıştır. İlk Yunan filozoflarında kanıtlanmamış maddeler yerlerini kanıtlanmış kuramlara, dogmalar yerlerini akla bırakmıştır. Yunan filozoflar dindarlık ve şiirin iddialarını reddetmişlerdir. Yunanistan insan aklını yaratmıştır. Doğu kültüründe bilge insanlar, tanrısal sırların sahibidir. O rahip, peygamber, büyücü, keramet sahibidir. Düşünüş, yani kendi gücüyle düşündüğünü ileeri süren kişi, tarihte yeni bir olaydır ve bu olay Antik Yunan'da başlayarak felsefeyi ortaya çıkarmıştır.

Bu parçada felsefenin ortaya çıkmasını sağlayan;

- I. mitolojiden kopma,
II. kültürel etkileşim,
III. ekonomik refah

unsurlarından hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) Yalnız III D) I ve II
E) I ve III

22. – Thales
– Empedokles
– Anaksimenes
– Demokritos

Yukarıda belirtilen filozofların ortak özelliği aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Arkhe sorunuyla ilgilenmeleri
B) Varlıkta değişimi savunmaları
C) İnsan sorununu ele almaları
D) Anadolu'da yaşamış olmaları
E) İdeal felsefeyi savunmaları

27. – Felsefe tarihinin ilk filozofu olduğu konusunda bu işin erbabları arasında yaygın bir kanaat vardır.
- Batı Anadolu'da yer alan Milet'te yetişmiş ve yaşamıştır. Ege kıyı bölgesi Yunan heykeltiricilik ve mimarisinin doğduğu yerdir. Homeros'un destanlarının geçtiği bölgedir.
 - Matematik ve astronomi konusunda uzmanlaşmış birisidir. MÖ 585 yılındaki güneş tutulmasını önceden bildiği söylenmektedir.
 - Her şeyin kendisinden kaynaklandığı ilk maddenin ne olabileceği konusunu ilk defa gündeme getirmiş ve bunun "su" olduğu sonucuna varmıştır.

Açıklamaları verilen İlk Çağ filozofu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aristoteles B) Platon
C) Thales D) Sokrates
E) Herakleitos

28. Sokrates konuşmaya başlarken öncelikle çok cahil bir adam rolünü oynar. Onu cahil gören karşısındaki sofist kendine çok özgüven duyarak sürekli konuşur. Sokrates ise arada ve çok kilit noktalarda kritik sorular sorar. Her soru sofistin bir önceki düşüncesini yanıtlar ve tutarsızlaştırır. Diyalog öyle bir seyir izler ki yanıtlara yanıtlara nihayetinde doğru bilgiye ulaşılır. Ve karşısındaki doğru bilgi karşısında pes eder. Sokrates göre bu metot doğru bilgiyi doğurtma sanatıdır. Çünkü doğru bilgi aslında her insanın ruhunda pasif halde bulunmaktadır. Eğer doğru bir sorgulama ve diyalog süreci takip edilirse insan bu bilgiye en son aşamada ulaşmış olacaktır.

Bu parçada üzerinde durulan Sokrates'in doğurtma yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İdea B) Fenomen
C) Arkhe D) Maiotika
E) Mitoloji

29. İlk Çağ doğa filozofları, genel bir yaklaşım biçimini benimsemişlerdir; bu yaklaşım biçimi de doğayı incelediklerinde karşlarına çıkan çokluk ve onun temelinde olduğunu ve ondan kaynaklandığını düşündükleri temel kaynak düşüncesinden kaynaklanmıştır. Doğa felsefesinin bu anlamda temel prensibi, dış dünyadaki varlıkların kendisinden doğup geldiği ilk maddenin bulunması ya da belirlenmesidir. Thales için ana madde sudur; belirli bir madde-dir. Anaksimandros bunu sonsuz olan ile değiştirir, çünkü su nitelik ve nicelik bakımından sınırlıdır; her şeyin kendisinden çıkıp geldiği kaynak sonsuz olmalıdır ona göre. Bu belirsiz ve soyut varlık ilkesini apeiron olarak belirtir. Onun öğrencisi olan Anaksimenes de arkhenin birlik ve sonsuzluk niteliğine sahip olması gerektiğini öne sürer; ancak buradan itibaren hocasından ayrılarak daha çok Thales'e yakın bir düşünce geliştirir. O da Thales gibi ana maddeyi belirli bir madde olarak değerlendirir; ona göre arkhe havadır. Hava hem somut belirli bir varlıktır, hem de soyut sınırlanamaz bir varlıktır. Hayatın ve ruhun temel maddesidir hava.

Buna göre doğa filozofları için;

- I. Doğayı, doğal güçlerle açıklamışlardır.
II. Arkhe problemini ele almışlardır.
III. Varlığın kaynağını mitolojilere dayandırmışlardır.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) Yalnız III D) I ve II
E) I ve III

30. I. Bilgide göreceliği savunma
II. İnsan problemini ele alma
III. Para karşılığı ders verme
IV. Genel geçer doğruları savunma

Yukarıdaki özelliklerden hangileri "sofist" filozoflar için söylenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) II ve III
E) Yalnız IV

4. SINAV

MÜFREDAT İZLEME SINAVI (MİS)

Felsefeyi Tanıma - 15 - 17. Yüzyıl Felsefesi

1. Bazı düşünürlere göre, iktidarın bir hakka dayanıp dayanmadığını belirleyen ölçüt, Tanrı'nın emirlerini yerine getirmektir. İktidar, Tanrı'nın emirlerini uygular. Bunu yapmayan iktidarlar meşru olamaz. Bazı düşünürlere göre, yasalar uyarınca halkın seçtiği kişilerden oluşan ve halkı temsil eden iktidar meşrudur. Bu düşünürler, devletin hukuk devleti olması gerektiğini ve demokratik yönetimi savunurlar.

Bu parçada siyaset felsefesinin temel sorularından hangisine yanıt aranmaktadır?

- A) Egemenliğin kullanış biçimleri nelerdir?
B) Sivil toplumun anlamı nedir?
C) İktidar kaynağını nereden alır?
D) Meşruiyetin ölçütü nedir?
E) Bireyin temel hakları nelerdir?

2. Ahlak felsefesi, insanların kişisel ve toplumsal yaşamdaki ahlaki davranışlarına ilişkin problemleri inceler; insan davranışlarını değerlendirir. Bu davranışları açıklamak ve tasvir etmek ise psikoloji, sosyoloji gibi diğer bilimlerin görevidir.

Bu açıklamadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilimler her zaman ahlak konusunda felsefeye yol gösterir.
B) Felsefenin ahlaka ve bilimlere bakış açısı farklıdır.
C) Ahlak felsefesi, gereksinim duyduğunda davranış bilimlerinden yardım alır.
D) Ahlak felsefesi olması gerekeni, bilimler ise var olanı ele alır.
E) Ahlak felsefesinin eylemlere yöneldiği yerde, bilimler eylemlerin nedenine yönelirler.

3. – Varlık ne tek başına düşünceye dayanır ne de tek başına maddeye dayanır.
– Varlık hem maddedir hem de düşüncedir.
– İnsan ruh ve bedeni ile bir bütündür; o ne tek başına ruha ne de tek başına bedene dayandırılmaz.

Verilen açıklamaları aşağıdaki varlık görüşlerinden hangisi savunur?

- A) Düalizm
B) İdealizm
C) Fenomonoloji
D) Materyalizm
E) Rasyonalizm

4. Aşağıdakilerden hangisi bilgi felsefesinin ele aldığı sorulardan biri değildir?

- A) Bilginin kaynağı nedir?
B) Herhangi bir şeyi bilebilir miyiz?
C) Bilme mümkünse hangi şeyleri, nasıl bilebiliriz?
D) Doğru bilginin ölçütü nedir?
E) Kaç çeşit varlık vardır?

5. Önce her şeyin dört kökünü öğren: Parlayan Zeus (Ateş), hayat veren Hera (Hava), Hades (Toprak) ve gözyaşlarıyla ölümlü insanlar için hayat kaynaklarını besleyen Nestis (Su).

EMPEDOKLES

Empedokles'in bu sözleri aşağıdakilerden hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Monizm
B) Düalizm
C) Plüralizm
D) Septisizm
E) Dogmatizm

10. • Ölüm bir son mudur?
• Ruh ölümsüz müdür?
• Ölümden sonra yaşam var mı?
• Beden yok olduğu zaman insan ruhu ortadan kalkar mı?
• Ruh bedenden ayrılır mı?

**Yukarıdaki sorularla din felsefesinin hangi temel sorunu ir-
delenmektedir?**

- A) Tanrı'nın temel niteliklerinin tanımlanması sorunu
B) Tanrı'nın varlığı sorunu
C) Vahyin imkanı sorunu
D) Ruhun ölümsüzlüğü sorunu
E) Evrenin yaratılışı sorunu

11. I. Tümler tek tek varlıkların içinde form, öz olarak bulunur. Tü-
meller duyu deneyimi ile her bir varlıkta kavranabilir.
II. Tümler soyutlama ve genellemelerle elde edilen adlardır.
Tümlerin kendi başlarına insan zihninin dışında gerçeklikle-
ri yoktur.
III. Tümler ayrı birer varlık olarak Tanrı'nın zihinde bulunurlar.
Bu kavramlar "Tanrısal" ide olarak yer alır.

**Verilen açıklamaları sırasıyla aşağıdaki yaklaşımlardan han-
gileri savunur?**

I	II	III
A) Konseptualizm	Nominalizm	Kavram realizmi
B) Nominalizm	Konseptualizm	Kavram realizmi
C) Kavram realizmi	Nominalizm	Konseptualizm
D) Kavram realizmi	Konseptualizm	Nominalizm
E) Konseptualizm	Kavram realizmi	Nominalizm

12. – Cebriyeye göre insanların, kader çizgisinin dışına çıkmaları mümkün değildir. Evrende iyi ve kötü bütün fiiller, olaylar Al-
lah'ın dilemesiyle gerçekleşir.
– Mutezileye göre insan, kendi eylemlerini kendisi yapar. Allah
insanlara irade gücü vermiştir. İnsanlar eylemlerinde hür ol-
dukları için yapıp ettiklerinden de sorumludurlar.
– Maturidi'ye göre, insanların ilahi emir ve yasaklara muhatap
olarak sorumlu kılınmasının nedeni, Allah'ın onları özgür ya-
ratmasından dolayıdır. İnsan fiilini kendi iradesiyle ortaya koy-
ma kapasitesine sahiptir.

**Verilen açıklamalar İslam felsefesinde aşağıdaki sorulardan
hangisine cevap olarak verilmiştir?**

- A) Evren sonsuz mudur?
B) İnsan özgür müdür?
C) Bilgi mümkün müdür?
D) İnancın kaynağı nedir?
E) Yaratıcı varlığı nasıl var etmiştir?

13. I. Akıl, iman ve inanç gibi konular tartışılmıştır.
II. Felsefenin gelişimine katkı sağlanmıştır.
III. Eleştiri aklın ve inancın önüne geçmiştir.
IV. İslam felsefesinden önceki problemler tartışılmıştır.

**Yukarıda verilenlerden hangileri İslam felsefesi ile ilişkilene-
dirilemez?**

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I, II ve III
E) Yalnız IV

18. – Gerçek akılla değil, inanç ve vahiyle kavranabilir.
 – Doğru ve her zaman geçerli gerçeği inanç kavrayabilir.
 – İnancın ortaya koyduğu veriler kesin doğrudur ve tartışmaya kapalıdır.
 – İnanç için akıl gerekli değildir.
 – Kutsal kitabın ortaya koyduğu bilgiler yorumlanmadan inanılmalıdır.

Yukarıda belirtilen açıklamalar İslam felsefesinde aşağıdakilerden hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Dogmatik bakış
 B) Eleştirel bakış
 C) Sezgici bakış
 D) Faydacı bakış
 E) Uzlaştırıcı bakış

19. Tanrı'nın var olduğunu temellendirmek için ileri sürdüğü yol "Ontolojik Tanrı Kanıtlaması"dır. Bu kanıtlamayı kısaca açıklamak gerekirse, Tanrı kavramından Tanrı'nın var olduğu sonucu şöyle çıkarılır: Kavramına, tanımına göre Tanrı, "en yetkin varlık"tır. Tanrı'nın var olmadığını düşünürsek, Tanrı "en yetkin varlık" olmaz artık. Çünkü "bir şey", yani "var olmak" niteliği, yüklemi eksilmiştir kendisinden. Bununla da "eksik" bir varlık olmuştur Tanrı; bu da tanımı ile çelişir. Öyle ise, "en yetkin varlık" olan Tanrı'nın "var olması" gerekir.

Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Tanrı'nın varlığı ya da yokluğu bilinemez.
 B) Tanrı tüm varlıkların kaynağıdır.
 C) Tanrı'nın varlığı ispatlanabilir.
 D) Tanrı'nın varlığını zihin kavrayamaz.
 E) Tanrı'nın varlığı ispatlanamaz, o halde inanılmalıdır.

20. Farabi, Medinetül Fazıla (Erdemli Şehir) adlı eseriyle İslam dünyasında siyaset felsefesinin en önemli temsilcisi olarak bilinir. Ona göre mutlu bir toplum, erdemli insanlardan oluşur ve erdemli şehrin başkanının da on iki tane özelliği olmalıdır. Farabi'ye göre başkan bir peygamber veya onun vekili ya da filozof olmalıdır ki o etkin akıl ile bağ kurabilsin. Bu başkan sağlam ve sağlıklı bir vücuda, kuvvetli bir hafızaya, keskin bir zekâyâ, üstün bir kavrayışa, öğrenme ve öğretme özelliğine sahip olmalı, güzel konuşmalı, doğruluğu sevmeli, yalandan nefret etmeli, eğlence ve mala düşkün olmamalıdır. Ayrıca başkan uyanık olmalıdır. Farabi, bu özellikleri taşıyan bir başkanın zor bulunabileceğini dikkate alarak onun yerine ikinci başkanın filozof olmakla birlikte altı özelliğe sahip olması gerektiğini söyler. Böylece Farabi daha gerçekçi bir yaklaşımla sorunu çözmüş olmaktadır.

Farabi'ye göre Erdemli Şehir'in dayanağı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Demokratik yönetim
 B) Çağdaş eğitim
 C) Yöneticilerin seçimle iş başına gelmesi
 D) Ahlaki nitelikler
 E) Sınıflı toplum

21. F. Bacon'un ortaya koyduğu idollerden soy idolleri, insanın kendi doğasından ve bizzat insanın soy ve ırkının doğasında kaynaklanır. Bundan dolayı bütün insanlar için ortaktır. İnsanlar yaratılışları dolayısıyla her şeyde bir amaç ararlar. Her insanda uygun gördüğüne inanma, her şeyde bir amaç arama her şeyi kendine göre açıklama eğilimi vardır. İnsanın anlamsız bir biçimde kendini "her şeyin ölçüsü" olarak görmesi bundandır.

Buna göre "soy idolleri" hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Cinsiyetten kaynaklanır.
 B) Kavram ve tanım yanlışlarına dayanır.
 C) Dilden destek alır.
 D) İnsani olan doğal zayıflıkları içerir.
 E) Otorite olmuş bilim adamlarından kaynaklanır.

27. Rönesans anlam olarak yeniden doğuş anlamına gelmektedir. Avrupa'da gerçekleşmiş olan bir olaydır, ancak özellikle Batı Roma'nın sürdürücüsü olan Latin bölümünün, bu gelişmeleri sağladığı söylenebilir, yoksa Doğu Roma'nın Rönesans'ın gelişiminde doğrudan bir etkisi ya da rolü olmamıştır. Batı kültürü ve Batı felsefesi bu dönemde bir anlamda yeniden doğmuştur. İlk Çağ'da ve Orta Çağ'daki düşüncelerin bir tekrar incelenmesi ya da tekrar değerlendirilmesi değil, çok daha kapsamlı bir anlamda o zamana kadar tartışılan gelen konuların tamamen yeni bir biçimde ortaya konulmaları, önceki çağlardan çok farklı bir insan tipinin ortaya çıkması ve düşünceler geliştirmesi söz konusudur. Rönesans felsefesi aynı zamanda bir geçiş dönemi felsefesi olduğu için önceki çağlar ile daha sonra iyice belirginleşecek olan Yeni Çağ düşüncesi arasında bir köprü işlevi de görmüştür; böylece önceki tartışmalar yeni formlar ve içeriklerle yeni gelişmelere aktarılmıştır. Rönesans coşkulu, parçalı ve yaratıcı yeniliklerle dolu bir dönemdir.

Parçada, Rönesans dönemiyle ilgili hangi bilgiye yer verilmiştir?

- A) Değişimleri barındırdığına
- B) Yeni düşüncelerin ortaya çıktığına
- C) Yeni insan tipinin ortaya çıkışına ortam hazırladığına
- D) Geçiş dönemi felsefesi olduğuna
- E) İlk Çağ'ın devamı olduğuna

28. Felsefe öğretmeni derste Hristiyan felsefesinin skolastik döneminde tümeller probleminde nominalizmi, yani adcılığı savunan filozofun kim olduğunu sormuştur. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevaplar şöyledir:

- Aleyna: Augustinus
- Cemre: Ockhamlı William
- Bilal: Origenes
- Ekrem: Clemens
- Ceren: Sokrates

Söz hakkı verilen öğrencilerin verdikleri cevaplardan hangisi doğrudur?

- A) Aleyna
- B) Cemre
- C) Bilal
- D) Ekrem
- E) Ceren

29. İbn Haldun'a göre soy asabiye; akrabalık ilişkilerinden, kan bağından meydana gelen dayanışma duygusu ve aidiyet hissidir. Bu asabiyet çeşidi bozkırlarda yaşayan göçebe toplumlarda, bir başka deyişle, bedevi toplumlarda görülür. Buna göre bedevilerin asabiyet duygusu yahut aidiyet hissi daha güçlüdür. Bu sebeple bu gruptaki insanlar birbirlerinin yardımına koşar ve zararlarını gidermede birlikte hareket ederler. Bu zor şartlar, bağlarının sıkı olmasındaki en önemli etkenlerden biri haline gelmiştir. Göçebe kabilelerin büyümesiyle kabilenin ayakta durmasının en önemli müsebbibi olan nesep asabiyetini sağlamak güçleşir ve bu asabiyet giderek etkisini yitirir. Nitekim kabilenin büyümüş olması onu saf ve aynı soydan gelen bir yapıdan çıkararak başka soyların eklenmesiyle farklı bir yapıya büründürür. Bu aşamadan sonra asabiyet gücünün korunması için nesep asabiyeti terk edilerek sebep asabiyetine geçilmelidir.

Bu parçada İslam felsefesinin;

- I. Yaratıcının varlığını kanıtlama,
- II. irade özgürlüğü,
- III. toplumsal yaşama yönelik

problemlerinden hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

30. I. Felsefenin konusu insan, doğa ve evrendir.
II. Doğa, deney ve akılla açıklanabilir.
III. Geleneksel düşünce tüm kurumlara hakimdir.
IV. Bilim, sağlayacağı yarardan dolayı önemlidir.

Yukarıda verilenlerden hangileri "modern düşünce" ile ilişkilendirilemez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I, II ve III
- E) Yalnız IV

5. SINAV

MÜFREDAT İZLEME SINAVI (MİS)

Felsefeyi Tanıma - 18 - 19. Yüzyıl Felsefesi

1. Özgür insan; sorumluluklarını bilen, seçimini ona göre yapan, kendini düzeltmek, olgunlaştırmak, daha ahlaklı olmak için çaba harcayan insandır. İşte bir insanın ne istediğini ve niçin istediğini bilecek eylemde bulunmasına özgür eylem, bu anlamdaki özgürlüğe de ahlaki özgürlük denmektedir. Ancak bir lise öğrencisi, iyice düştükten sonra doktor ya da pilot olmaya karar verebilir. Bu kararında özgür olması başka şey, bunu sınav sonucu ya da sağlık raporu nedeniyle gerçekleştirip gerçekleştirilememesi başka şeydir.

Bu parçaya göre, ahlaki özgürlükle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bir yapma değil, karar verme özgürlüğü olduğu
B) Kişiye bir sorumluluk yüklediği
C) Bütün insanlarda aynı şekilde gerçekleştiği
D) İnsanların bildikleri kadar özgür oldukları
E) İnsanların yaşam içerisinde seçme hakkının bulunmadığı

2. I. Bilginin kaynağı nedir?
II. Elde edilen bilgilere güvenilebilir mi?
III. Doğru bilginin ölçütü nedir?
IV. Varlığın ana maddesi nedir?

Yukarıdaki sorulardan hangileri bilgi felsefesinin sorduğu sorulardan değildir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) Yalnız IV

3. Platon'a göre sürekli değişen, oluş halindeki dış dünya bilinemez. Çünkü değişen bir şeyi bilmek mümkün olmaz. Bu yüzden gerçek bilgi ideaların bilgisidir. İdealar evreni düşünce bilgisinin konusudur. Dolayısıyla duyularla değil, düşünmeyle kavranırlar. İdeaların bilgisi dış dünyadan yani deneyden bağımsızdır. Platon'a göre ruh ölümsüzdür. Birçok defalar yeryüzüne gelmiştir. Bu arada yeryüzünde ve öbür dünyada bulunan her şeyi görmüştür. Platon'a göre ruhta doğru tasavvurlar önce bilinçsiz bir halde bulunurlar; bunlar ilkin bir rüya gibi kımıldanırlar, uygun sorular ve araştırmalarla sonunda aydınlık bir bilgi haline gelirler. Platon'a göre bilmek, eskiden bilinmiş bir şeyi yeniden hatırlamaktan başka bir şey değildir. Bilgi hatırlamaktır.

Platon'un bu görüşleri, aşağıdaki yaklaşımlardan hangisinin temsilcisi olduğunun göstergesidir?

- A) Entüisyonizm
B) Empirizm
C) Pragmatizm
D) Rasyonalizm
E) Kritisizm

4. Felsefenin tanımı ve anlamı, sadece filozoflar arasında değil, kültürden kültüre de değişiklik göstermiştir. Örneğin felsefenin en eski merkezlerinden biri olan Antik Yunan'da felsefe, milattan önce altıncı yüzyılda başlayarak neyin gerçekten var olduğuna ilişkin teorik bir araştırma olarak başlamıştı. Oysa yaklaşık olarak aynı dönemlerde, Doğu'da, düşünürlerin ilgileri daha farklı bir nitelik taşımaktaydı. Bu dönemde, örneğin Çinlilerin felsefelerinin daha somut ve pratik olduğu söylenebilir. Nitekim Çinli düşünürler felsefeden, sosyal çevre içinde ahenkli ilişkiler geliştirmenin yolları üzerine düşünmeyi anladılar. Felsefenin özünü ortaya koyacak sınırlayıcı tanımlardan, mutlak ve kesin açıklamalardan kaçınmak, felsefenin ruhuna çok daha uygun düşer.

Bu parçadan, aşağıdaki görüşlerin hangisine ulaşılabilir?

- A) Felsefe yapmak iyi bir eğitim gerektirir.
B) Felsefenin birçok açıklaması vardır.
C) Felsefe yapmak bazı toplumlara özgüdür.
D) Felsefe, olması gerekeni söyler.
E) Çin'de felsefe soyut olarak ele alınmıştır.

10. Rönesans öncesi dönemde skolastik düşünce bütün entelektüel hayatı kuşatmış, kendi içinde tekrarı dogmaya dönüştürmüş durumdaydı. XII. yüzyılın felsefe eserleri topu topu beş veya altı ciltten ibarettir. Eldeki metinler değil yeniden üretimin malzemesini oluşturmak, giderek yoksullaşma sürecine girmiş üç beş din adamının eline kalmış manastırlarda muska/tılsım yazmanın ham maddesi haline gelmişti: Tekrardan düşünceyle temasa gelme, kitapla, klasik metinlerle, tecrübe ile, akıl ve tabiatla yüz yüze gelip ilişkiye geçme Endülüs mirası ve İslam alemi ile Yakın Doğu'da kurulan doğrudan temasa gerçekleşmiştir: Şişeden cini çıkaran, bir sıçrama imkanı sunan gelişme, Batı'nın kendi dışı ile, İslam alemi ile kurduğu ilişki ile mümkün olmuştur. Endülüs mirası ve Haçlı seferleri ile birlikte Yakın Doğu İslam geleneği/tecrübesi ile kurulan ilişki her anlamda Batı'nın gelişmesini beslemiştir.

Bu parçaya dayanılarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Skolastik düşünce gelişime kapalıdır.
- B) Rönesans düşüncesi akılcılığı içerir.
- C) Rönesans düşüncesi üzerinde İslam düşüncesi etkili olmuştur.
- D) Endülüs mirasının kaynağı Antik Çağ'dır.
- E) Batı düşünce sistemi üzerinde İslam tecrübesinin etkisi yadsınamaz.

11. Sistematik felsefenin ve mantığın kurucusudur; bilimleri sınıflandırarak Büyük İskender'in hocalığını yapmıştır. Platon'un öğrencisidir.

Bilgileri verilen filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sokrates
- B) A. Comte
- C) İ. Kant
- D) Platon
- E) Aristoteles

12. Aşağıdakilerden hangisi sanat etkinliğinin niteliklerinden biri değildir?

- A) Duygular ön plandadır.
- B) Özneldir.
- C) Güzellik amaçlanır.
- D) Sınanabilir.
- E) Yetenek ve hayal gücü gereklidir.

13. Bodin'e göre, süreyle sınırlı olan ya da istenildiği zaman geri alınabilen bir iktidar, egemenlik değil; olsa olsa yetki olur. Dolayısıyla bu yetkiyi kullanan da esasen egemen değil, sadece yöneticidir. Egemen prens, egemenlik hakkını ömür boyu kullandıktan sonra tacıyla birlikte kendinden sonra gelene aktarır. Böylece, monarşilerde egemenlik, hiçbir kopukluk olmaksızın; bir kişiden başka bir kişiye geçmiş olur. Fransa Krallığı'ndaki "Kral öldü, yaşasın kral!" deyişi, bu anlayışın en açık göstergesidir. Zira Fransa'da krallar ölmez. Onlar siyasal bir bedendir ve ölen onların sadece fiziksel bedenleridir, egemenliğin görüntüsü olan siyasal bedenleri ise ebedidir. Siyasal bedeni açısından kral hiçbir zaman ölmez. Bir başka deyişle, kral, kral olarak hiçbir zaman ölmez; ölen doğal bedendir.

Bodin bu görüşünde egemenliğin hangi niteliği üzerinde durmaktadır?

- A) Otorite içermesi
- B) Bölünemez oluşu
- C) Süreklilik göstermesi
- D) Devredilemez oluşu
- E) Değişebilir oluşu

14. Bilim, kendi başına kendi anlamını bilemez, böyle bir bilme çabasına yöneldiği anda bilimin bilimini yapmaya çalışmış olur. Bu anlamda bilim felsefesi, bilimin yerini, anlamını ve kuramsal konumunu belirlemek üzere yürütülen felsefe içi çalışmaların bütünlüğüdür. Bilimin felsefeden ayrışmasından sonra felsefenin bilim üzerine düşünmesi, bilim felsefesinin içeriğini oluşturmaktadır.

Bu parçada bilim felsefesi ile ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Bilimsel düşünce ve yöntemlerin mantıksal çözümlemesini vermeye çalıştığı
- B) Felsefenin verilerinden hareketle tutarlılıklarını belirlemeye çalıştığı
- C) Felsefeden ayrılmak için onun bütün birikimini reddettiği
- D) Zaman içinde felsefeden boşalan yeri doldurmak için çaba gösterdiği
- E) Deneyisel yöntemlerle bulgularını nesnelleştirmenin peşinde olduğu

19. Kant'a göre, olaylar dünyasına değil, ancak düşünülür dünyaya (numen) bağlı bir özgürlük mümkündür. İnsanın özgür davranışları hiçbir kanuna bağlı olmayan başıboş davranışlar olmadığı gibi özgürlükte bir gelişigüzel, canı ne isterse yapmak demek değildir. Dolayısıyla, insan bu davranışlarında aklın emirlerine, kanunlarına uymak zorundadır. Aksi takdirde o, bir kanunsuzluk, yöneten bir temelden yoksun olma anlamına gelir ki, Kant'ın deyimiyle bu, negatif manada bir özgürlüktür ve onun görüşüne son derece aykırıdır. Pozitif manada özgürlük ise, bir "kanuna uyma"dır. Salt pratik aklın kendi kendisine yasa koymasındır. Aklın yasaları ise artık doğanın yasaları değildir; bu nedenle, burada zamana bağlı sebep-sonuç ilkeleri geçerli değildir. Bu yasalar, zaman üstü olan "yapmalısın" buyruğunun kendisinden geldiği numenin yasalarıdır; insanı zorlamazlar, ama ondan bazı şeyleri yapmasını isterler. Ona "yapmalısın" derler. Bundan dolayıdır ki, insan, kararlarının sorumluluğunu taşır. "Yapmalısın" buyruğu, doğanın hiçbir yerinde ortaya çıkmayan, insanın akıl varlığının yapısından ileri gelen bir çeşit bağlanmanın, bir gerekliliğin ifadesidir.

Kant'ın bu açıklamaları 18 - 19. yüzyıl felsefesinin hangi problemi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Bilginin kaynağı B) Birey-devlet ilişkisi
C) Ahlakın ilkesi D) Varlığın oluşu
E) Metafizik bilgi sorunu

20. I. Düşünce özgürlüğü desteklenmiştir.
II. Akla güven duyulmuş ve akılcı düşünce artmıştır.
III. Din aklın ve inancın önüne geçmiştir.
IV. Özgürlüğü engelledikleri düşüncesiyle siyasi ve dinî otoritelere karşı gelinmiştir.
V. Fransız İhtilali ve Sanayi Devrimi gerçekleşmiş ve buna bağlı problemler tartışılmıştır.

Yukarıda verilenlerden hangileri 18 - 19. yüzyıl felsefesi ile ilişkilendirilemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I, II ve III E) IV ve V

21. Liberalizm, tarihsel kökeni XVII. yüzyılın başlarına kadar giden sosyal bir doktrin (öğreti) ve felsefedir. Özgürlük anlamına gelen liberalizm, insanların özgürlüğünü savunan bir düşünce sistemidir. XVII. yüzyılın başlarında liberal fikirlerin ortaya çıkmasında etkili olan dört sorun bulunmaktaydı. Bunlar: Durağan sosyal yapı, ekonomik faaliyetlerde yaşanan kısıtlamalar, devletin elinde tuttuğu gücün yoğunluğu, dinî tutuculuk.

Buna göre liberalizmle ilgili olarak;

- I. serbestliği savunduğu,
II. dinî baskılara karşı olduğu,
III. devletin müdahaleciliğini onaylamadığı

belirlemelerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

22. Bentham, insanın eylemlerinde amacın mutluluk olduğunu ve bu mutluluğun artırılmasının gerektiğini savunur. Çünkü Bentham'a göre insanın doğasında acıdan kaçıp hazza yaklaşmak isteyen bir yapı vardır. Haz bize mutluluğu sağlar iken, acı bu mutluluğa engel olur. Ama buradaki haz toplumun faydası ön planda düşünülerek seçildiğinde bizi mutluluğa ulaştırır ki bu, ahlaki eylemin temelinde yer alması gereken bir şeydir. Bentham'ın görüşünde kişi mutluluğa kendi başına ulaşamaz, mutluluk ancak toplum içerisinde ve toplumsal yarar çerçevesinde gerçekleşebilir.

Bentham'ın bu parçadaki görüşü aşağıdaki yargılardan hangisiyle ifade edilebilir?

- A) Bireysel hazlar değerlidir.
B) Birey mutlu olursa toplum mutlu olur.
C) Haz için acılara katlanmak gerekir.
D) Bireyin mutluluğu toplumun mutluluğundan bağımsız değildir.
E) İnsan hazzardan uzak, çileli bir yaşamla mutlu olur.

27. • Felsefede, şimdiye kadar görülmemiş bir çeşitliliğin yaşandığı bir dönem olarak kendini gösterir.
- Yeni felsefi problemler ve yeni felsefe kavrayışları ortaya çıkmıştır.
 - Öncelikli olarak Alman felsefesinde romantizmin ve idealizmin zirveye ulaştığı bir dönemdir.
 - Tarihsel bakımdan siyasal ideolojilerin öne çıktığı bir dönem olarak ortaya çıkmıştır. Sosyalist düşünce ve onun felsefi kökleri bu dönemde belirginlik kazanmış, Fransız İhtilali ve Sanayi İnkılabı gerçekleşmiştir.

Genel özellikleri verilen felsefe dönemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) MÖ 6. yüzyıl - MS 2. yüzyıl felsefesi
- B) 15 - 17. yüzyıl felsefesi
- C) 18 - 19. yüzyıl felsefesi
- D) 20. yüzyıl felsefesi
- E) MS 2. yüzyıl - 15. yüzyıl felsefesi

28. Auguste Comte pozitivizmin kurucusudur. Comte'a göre insanlık tarihinin üç aşamalı zihinsel gelişiminde her aşama bir öncekine göre daha ileri ve gelişmiştir. İnsanlık başlangıçta açıklamaların doğa ötesi güçlere göre yapıldığı dinsel bir aşamadır. İzleyen metafizik aşamada açıklamalar yine olgulardan uzak bazı kavramlara dayandırılır. Üçüncü aşamada ise, insanlar doğru bilginin gerektirdiği gibi, açıklamak istedikleri olguları yine bu olgulardan elde ettikleri verilere dayandırmayı öğrenirler; işte bu sonuncusu pozitif aşamadır. Felsefe, pozitif bilimlerin verileriyle hareket etmelidir.

Buna göre, aşağıdaki yargılardan hangisi Auguste Comte'un bilgi görüşünü destekler?

- A) Doğru bilgi düşünceyle tutarlı olan bilgilerdir.
- B) Bilimin en önemli aşaması deneydir.
- C) Genel geçer bilgilere sezgi ile ulaşılır.
- D) Doğru bilgi, akla dayanan bilgidir.
- E) Metafizik bilgi, gerçeğin bilgisini verir.

29. Descartes, kendi zamanına kadar, doğru zannedilen ve güvenilen bilgilerin hatalı olduğunu görmüş ve bu yüzden, kendisine öğretilen bütün bilgilerden, hatta matematikten bile şüphe etmiştir. Fakat bu şüphe, kendisinin de ifade ettiği gibi, şüphelerin amaç haline getirilmiş şüphesinden oldukça farklıdır. Descartes, şüpheli, doğru ve kesin bilgiye ulaşmak için bir metod olarak kullanmıştır. Bu nedenle onun şüphesi kendiliğinden doğan bir şüphe değil, düşünülen, istenilen, aklın ışığı ve iradenin gücü ile hakikati aramaya yönelik, hiçbir şeyi dışarıda bırakmayan tam bir şüphe, yani metodik şüphedir. Böyle bir şüpheden sonra ancak mutlak ve sarsılmaz bir hakikate ulaşılmış olacak ve bu hakikat, bilgi binasının kuruluşunda sağlam bir temel teşkil edecektir.

Descartes'ın bu parçadaki görüşü aşağıdaki yargılardan hangisiyle ifade edilebilir?

- A) Kuşku, doğru bilgiye ulaşmak için bir araçtır.
- B) Doğru bilginin kaynağı sezgilerdir.
- C) Genel geçer doğrulara akıl ile ulaşamaz.
- D) Doğru bilgilere hiçbir zaman ulaşamaz.
- E) Kuşku, bir amaç olarak kullanılmalıdır.

30. Kant'ın felsefesi eleştirel felsefe ya da eleştiri felsefesi adıyla anılmaktadır. Kant, bilgi konusundaki akılcı ve deneyci görüşler arasındaki karşıtlıkları aşmak ve bilginin temellendirilmesinde her iki ana eğilimin de eksikliklerini tamamlamak ve sentezini yapmak ister. Kant, deneyimden yola çıkarak bilgi edinebileceğimiz konusunda deneyciliğe katılır. Fakat ona göre, duyuşal görüşler tek başına bize hiçbir şeyi öğretmezler. Çünkü onlar kendi başına formsuzdurlar. Kant'a göre, kavramsız görüşler kör, görüşsüz (deneysiz) kavramlar boştur.

Buna göre Kant'ın bilgi görüşünü destekleyen yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bütün bilgiler doğuştan gelmektedir.
- B) Elde edilen bilgilerin tek kaynağı akıldır.
- C) Bilgiler bir yönüyle akla bir yönüyle de deneye dayanır.
- D) Gerçeğin bilgisinde ne aklın ne de deneyin bir rolü vardır.
- E) Doğru bilgilere ulaşmak mümkün değildir.

1. Neyin iyi ve doğru, neyin kötü ve yanlış olduğunu araştıran, insan hayatının gerçek amacının ne olması gerektiğini soruşturan, erdemli bir yaşamın hangi unsurları içerdiğini irdelleyen felsefe dalına etik adı verilir. Bir felsefe sistemi olarak etiğin görevi iyi ve kötü eylemler üzerinde düşünmek ve görüş elde etmektir. Etiğin temel sorunları arasında öne çıkanlar; iyilik ve kötülüğün ölçütü, özgürlük ve sorumluluk, eylemleri belirleyen evrensel yasalar var mıdır, yok mudur gibi konulardır.

Bu parçada dile getirilen açıklama aşağıdaki disiplinlerden hangisiyle ilgilidir?

- A) Ahlak felsefesi
- B) Din felsefesi
- C) Siyaset felsefesi
- D) Bilim felsefesi
- E) Sanat felsefesi

2. Devletin kurulmasında ve yasalarının düzenlenmesinde dinsel dogmaları değil, aklın ve mantığın etkili olması gerektiğini savunan anlayıştır. Bu anlayış ile devlet işlerinin birbirinden ayrılması ve inanç özgürlüğü ortamının yaratılması amaçlanmıştır. Bu anlayış ile devlet, her inanca eşit mesafede durarak inanç hürriyeti hakkını korumaya alacaktır.

Bu parçada aşağıdaki kavramlardan hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Bürokrasi
- B) Demokrasi
- C) Hukuk
- D) Meşruiyet
- E) Laiklik

3. Demokritos, mekanist bir yaklaşımla materyalizmin önde gelen temsilcileri arasında yer almıştır. Ona göre, evrendeki her şey atomlardan oluşmuştur. Yapısal özellikleri aynı olan atomlar öncesiz ve sonsuz oldukları için yok olmayacaklardır, niteliksel bir değişim de geçirmeyeceklerdir. Ancak niceliksel olarak birbirlerinden farklıdır. Aralarında bulunan boşlukta farklı hızlarda hareket eden atomlar sonsuz sayıda, sonsuz küçüklükte, farklı renk ve kokudadırlar. Her birinin hızının farklı olmasından kaynaklanan hareketleriyle bazen birleşerek bazen de ayrılarak farklı cisimleri meydana getirirler. Atomların hızlarıyla açıklanan bu durum onların çarpışmalarıyla ve birbirlerine uyguladıkları basınçla belirlenir. Demokritos'a göre evren, fiziksel yasaların egemen olduğu bir zorunluluk sonucu oluşmuştur ve ondaki düzen neden sonuç ilişkisinden meydana gelmiştir. Demokritos, Parmenides'in teolojik açıklama denemesi karşısına çok kesin bir mekanist görüş ortaya koymuştur.

Parçaya göre, Demokritos hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Doğada zorunluluğu kabul etmez.
- B) Rastlantı kavramını açıkca benimser.
- C) Varlığı maddeye dayandırır.
- D) Her şeyi akılla açıklar.
- E) Varlığın kaynağını düşünceye dayandırır.

4. – Her varlığın, o varlığı o varlık yapan özü vardır.
– Bilincimiz nesnelerden hareketle bu özlere ulaşır.
– Bu öze ulaşabilmek için nesneye ilişkin önceden sahip olduğumuz her türlü ön yargıyı paranteze almak gerekir.

Verilen açıklamaları aşağıdaki bilgi felsefesi yaklaşımlarından hangisi savunur?

- A) Empirizm
- B) Septisizm
- C) Fenomonoloji
- D) Rölativizm
- E) Rasyonalizm

10. İbn Haldun, insanın toplumsal bir varlık olduğundan ve bu özelliği dolayısıyla toplum içinde yaşama zorunluluğundan bahsetmiştir. Karşılaştığı ihtiyaçları yalnız başına giderebilmekten, varlığını kendi gücü ile devam ettirebilmekten uzak olan insan için toplum hayatı bir zorunluluktur. Bu hususu İbn Haldun şu şekilde ifade etmektedir: “İnsanların bir arada toplanmaları sırf geçinmelerini sağlamak ve nefislerini korumak içindir.” Demek ki toplumları oluşturan bireyler yardımlaşmak, dayanışmak ve birbirlerini korumak için kendi aralarında bir bakıma “sözleşme” yapmışlardır. Bu sözleşmeden sonra bireyler, kendilerini birtakım geleneksel kurallara bağlamışlardır.

İbn Haldun’un görüşlerini yansıtan bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İnsanlar özgürlüğe mahkûmdur.
- B) Toplamlar kalıcı olabilmek için başka toplumlarla barış yaparlar.
- C) Toplumsal yaşam doğal bir gerekliliktir.
- D) Toplumsal sözleşmeler yöneticileri sınırlar.
- E) Her toplumun doğal bir ömrü vardır.

11. 18 - 19. yüzyılın sonlarına doğru düşünsel alanda duygu ve düşüncenin ideal formlarda ifade edilmesini sağlayan özgür bir ortam belirmişti. Bu ortamda duygu ve coşkunun önemli olduğu, sade bir dilin kullanıldığı, Voltaire ve Rousseau gibi Fransız düşünürlerinin öncülüğünde yeni bir akım gelişir. Özellikle Alman düşüncesinde kendini gösteren ve sonra bütün Avrupa’yı saran ve etkilerini felsefeden çok sanatta gördüğümüz bu akım, yaşama ve evrene karşı bir “yaşam tutumu” ya da bir “yaşam duygusu” geliştirir.

Bu parçada sözü edilen akım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Romantizm
- B) Hümanizm
- C) Pozitivizm
- D) Empirizm
- E) Rasyonalizm

12. 15 - 17. yüzyıl felsefesinde Rönesans’la başlayarak daha sonra gelişen düşünce sistemine modern düşünce adı verilir. 15 - 17. yüzyıl felsefesinde ve sonrasında skolastik düşünceye ait olan tüm alanlarda bir değişim yaşanmıştır. Skolastik felsefenin bağnaz ve dogmatik bir şekilde düşünce alanında ve hayatın tüm yönlerinde etkili oluşu, modern düşüncenin yarattığı değişimin yine hayatın her yönünde etkili olması sonucunu doğurmuştur. Çünkü kilise baskısı beraberinde bir tepki getirmiştir. Modern düşünce, bilimi ve bilimsel yöntemi temele alan düşünce sistemidir. Modern düşüncede birey ve bireyin özgürlüğü tüm yönleriyle öne çıkarılmıştır. İnsanlığın skolastisizmden farklı olarak bilimsel yöntemi ve akli kendine kılavuz etmesi söz konusudur. Farklı iki alan olan inanç, dogma ve aklın bilgisi birbirinden ayrı tutulmuştur.

Bu parçaya dayanılarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) 15 - 17. yüzyıl felsefesi dinamizm içerir.
- B) Modern düşünce bilimi öncelemektedir.
- C) Modern düşünce, rasyonelliği içermektedir.
- D) Modern düşünce skolastik felsefenin yöntemini kullanmıştır.
- E) 15 - 17. yüzyıl felsefesi bireye önem vermektedir.

13. İslam felsefesini, Latinceye çeviri hareketleri yoğun olarak 16 - 17. yüzyılın sonlarına kadar devam etmiştir. Batı, İslam felsefesiyle ve çeviri kitaplarıyla karşılaşmadan önce Antik Yunan felsefesinin yalnızca kutsal öğretileri destekleyen düşüncelerini almış, diğerlerini ise dışlamıştır. İki kültürün etkileşimi, Antik Yunan felsefesinin neredeyse tamamının Batı tarafından öğrenilmesini sağlamış ve dolayısıyla Rönesans’ın ortaya çıkmasının nedenlerinden biri olmuştur.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçlardan hangisi çıkarılabilir?

- A) Batı, Antik Yunan felsefesinin tamamını kutsal metinlerden almıştır.
- B) Batı’da Rönesans’ın gelişmesinde İslam felsefesini çeviri faaliyetleri etkili olmuştur.
- C) İslam felsefesinin gelişmesinde tek etken Antik Yunan’dır.
- D) Rönesans’ta eğitim önemli bir rol oynamıştır.
- E) Rönesans ve Reform hareketleri İslam felsefesini geliştirmiştir.

19. • Gerçeğin ne olduğu, nasıl bilineceğinin ele alındığı ve metafizik tartışmaların kendini hissettirdiği bir dönem olmasının yanı sıra dünya savaşları gibi toplumsal ve ekonomik düzlemde yaşanan değişimlere yönelik fikirlerin de olduğu bir dönemdir. Çağdaş bir felsefe olan ve belli bir coğrafyanın egemenliğinde olmayan bu dönem felsefesi, zaman içinde sistemleşmiştir.
- Gerek ekonomik gerekse devletler arası ilişkilerde bilim ve teknolojinin güç olarak kullanıldığı bir çağdır. Bu güç, üretim ve silahlanmada kendini açıkça göstermiştir. Dünya savaşlarının yaşandığı bu dönemde politik ve ekonomik çöküşlerle yaşanan dramatik olaylar, insanları umutsuzluğa sürükleyerek onların bireyselleşmelerine neden olmuştur. Yaşanan olaylar, insanların değer anlayışlarında değişimler meydana getirmiş ve bazı değerler derinden sarsılmıştır. Filozoflar, çağın bu sorunlarına karşı duyarlılık göstermiş ve bu durumu felsefelerinde işlemiştir.

Genel özellikleri verilen felsefe dönemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) MÖ 6. yüzyıl - MS 2. yüzyıl felsefesi
- B) 15 - 17. yüzyıl felsefesi
- C) 18 - 19. yüzyıl felsefesi
- D) 20. yüzyıl felsefesi
- E) MS 2. yüzyıl - 15. yüzyıl felsefesi

20. – İstanbul'da çeşitli görevler yaptıktan sonra, Millî Eğitim Bakanlığı görevini yürüttüğü dönemde tercüme bürosu kurularak felsefe ve edebiyat alanlarında çeviri yapılmasına öncülük etmiştir.
- Onun düşüncesinde hürriyet, eğitim ve hümanizm kavramları öne çıkar. Hürriyeti insan ve toplum için bir ideal olarak düşünür ve hürriyet olmayan yerde insan karakterinin gelişemeyeceğini belirtir. Ona göre hürriyet ancak insanın kendi kendine düşünebilmesiyle gerçekleşebilir.

Bilgileri verilen Türk filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Takiyettin Mengüşoğlu
- B) Rıza Tevfik Bölükbaşı
- C) Hasan Ali Yücel
- D) Macit Gökberk
- E) Mübahat Türker Küyel

21. Nicolai Hartmann tarafından geliştirilen yeni ontoloji anlayışını savunarak Nicolai Hartmann'ın öğrencisi olmuştur. Fenomenoloji ve Nicolai Hartmann adlı çalışmasında Hartmann'ın varlık ile ilgili düşüncelerini incelemiştir. Felsefeye ilişkin düşüncelerini yazdığı "Felsefeye Giriş" kitabında, Hartmann'ın yaklaşımını genel olarak yansıtırken, "Ontoloji" başlığı altında varlık sorununa da yer vermiştir. "Felsefi Antropoloji" isimli kitabında, söz konusu varlık anlayışını temele alarak sorunları açıklamıştır. Yeni ontoloji ve fenomenoloji felsefi akımlarından etkilenmiştir. İnsanı bir bütün olarak ele almaktadır. Ona göre insan, değer üreten bir varlıktır.

Bu parçada hakkında bilgi verilen Türk filozof aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Takiyettin Mengüşoğlu
- B) Hasan Ali Yücel
- C) Macit Gökberk
- D) Rıza Tevfik Bölükbaşı
- E) Hilmi Ziya Ülken

22. Nesnel dünyada olgu ne kadar önemli ise dil dünyasında da kelimeler, sözcükler de odur. Çünkü dil, gerçekliğin bir resmi ve ya aynadaki görüntüsüdür. Bu nedenle gerçeği anlamak için dile bakmak gerekli ve yeterlidir. Eğer bir kavram veya önermenin doğrulama yöntemiyle denetlenebilen olgusal bir karşılığı yoksa onun hiçbir anlamı yoktur. İnançla ilgili önermeler böyledir. Oysa doğrulanabilirliği olan önermeler sadece bilimsel önermelerdir. Felsefenin görevi de dış dünyaya yönelmek değil, bu önermelerin dilsel analizlerini yaparak doğrulamaktır.

Bu parçadaki açıklama 20. yüzyıl felsefesinin hangi problemi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Yorum sorunu
- B) Değişim sorunu
- C) Metafizik bilgi sorunu
- D) Varlık sorunu
- E) Gerçeklik - görünüş sorunu

27. Hermeneutik, insanın yaşantısı içinde ürettiği her şeyi anlama ve yorumlama olarak ortaya çıkmış, özellikle 19. yüzyılda doğa bilimlerinin insan bilimlerinde kullanılma fikrine karşı geliştirilmiş bir kavramdır. Kavramın köklerinin Antik Yunan'a dayandığı ancak günümüzdeki anlamını 19. yüzyılda kazandığı bilinmektedir. Hermeneutik terimi ilk kez Antik Yunan'da kullanılmıştır. Antik Yunan'da, tanrıların sözlerinin ve mesajlarının insanlara, tanrıların habercisi olan Hermes tarafından iletilmesine inanılmaktaydı. Bu sözlerin yalnızca ilk anlamlarıyla dümdüz anlaşılacak yerine, açıklanmaları ve yorumlanmaları gerektiği ortaya çıkmıştır. İşte tanrıların bu sözlerini yorumlama faaliyetine hermeneutik adı verilmiştir. Hermeneutik teriminin söz konusu teolojik anlamı Orta Çağ'da da korunmuş ve terim, Hristiyan teolojisinin kutsal kitaptaki tinsel hakikati anlayıp yorumlama işiyle meşgul olan kısmı için kullanılmıştır.

Buna göre, "hermeneutik" için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) İdealist anlayış olduğu
- B) Dil - dünya ilişkisini ele aldığı
- C) Açıklama sanatı olduğu
- D) Sezgiyi üstün tuttuğu
- E) Diyalektik metodu kullandığı

28. Sartre'a göre, insan bir modele ya da taslağa göre, belli bir amaç uğruna yaratılmamıştır. İnsan kendini bilen bir varlık olarak kendisini yeniden var eder; ne olmak isterse öyle yapar. Kendinin ne olduğunun farkına varan insan, terk edilmişlik ve yalnızlık duygularına kapılır. Kendini anlamsız bir dünya içinde bulur. O sırada başkalarını, bir toplum içinde başkalarıyla yaşadığını fark eder. Böylece başkalarının da sorumluluğunu duymaya başlar. İşte tüm eylemlerinin sorumluluğunu üzerine alan insan gerçek anlamda özgürdür.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılamaz?

- A) İnsan yazgısını aşamaz.
- B) Eylemler kişinin özgür iradesine bağlıdır.
- C) Özgürlük insanı eylemlerinden yükümlü kılar.
- D) Toplum içinde de olsa insan özgür ve sorumludur.
- E) İnsan kendi değerlerini kendisi oluşturur.

29. Gökyüzündeki negatif yüklü bulutlar ile pozitif yüklü bulutların çarpışmasından nasıl yağmur oluşuyor ve ardından tekrar buluta dönüşüyorsa; gerçeklikten yoksun idea, gerçeklik kazanmak ister, kendisini dışa vurur ve doğa dünyası oluşur. Böylece idea varlık kazanır; fakat özgürlüğünü yitirir. İdea, tekrar özgürlüğünü kazanmak için ruhsal dünyaya yani kendine geri döner. Bunun için idea ilkin tek tek insanların yaşamında gelişir. Ardından kendisini toplum, tarih ve devlet olarak en sonunda da din, sanat ve felsefeyle gerçekleştirir. Böylece son aşamada idea kendi kendisini tanımış olur.

Hegel'in varlığa yönelik bu yaklaşımı aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilir?

- A) Fenomenolojik yöntem
- B) Materyalizm
- C) Tümevarımcı yaklaşım
- D) İndirgemecilik
- E) Diyalektik yöntem

30. E. Husserl bilinç söz konusu olduğunda, onun özünün yönelmişlik olduğunu bildirmiştir. O beşeri deneyimle ilgili en temel ve aşikâr olgunun, bilincin kendisinden ziyade, onun her zaman bir şeyin bilinci olması olgusu olduğunu belirtir. Husserl'e göre, yönelmişlik halinde bilinç, fiilen var olan ya da var olabilecek olan bir nesneye doğru sürekli bir yönelme içinde olur. Husserl, bilincin özünü ve bu arada gerçekliğin bizatihi kendisine erişmenin yöntemi olarak epokheyi veya paranteze almayı önerir.

Bu parça aşağıdaki yaklaşımlardan hangisi ile ilişkilendirilebilir?

- A) Rasyonalizm
- B) Egzistansiyalizm
- C) Hermeneutik
- D) Pragmatizm
- E) Fenomenoloji